№ 144 ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒԼԻՍԻ 5 — 1908 — ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒԼԻՍԻ 5 № 144

ԵՐԵՍՈՒՆ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16. Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ
Տէլէֆօն № 253.

«ՄՇԱԿԻ» ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յիշեցնում է բոլոր այն բաժանորդներին, որոնք յուլիսի 1-ին չեն վերանորոգել իրանց բաժանորդագրութիւնը կամ չեն յայտնել, որ խնդրում են չարունակել, շտապեն ուղարկել մինչև ամսիս 15-ը իրանց կիսամեայ վճարը. իսկ եթէ դրամը անմիջապէս չեն կարող ուղարկել, յայտնել՝ երբ կուղարկեն, որպեսզի լրագրի առաքումը չընդհատվի։ Ընդհատումն առաջ է բերում թէ ծախքեր և թէ թիւրիմացութիւններ։

(հ. շ. կ. եր.) (առ.) 4—2

Երևանի Հայոց Թեմական Դպրոցի Համար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

Հետևեալ առարկաներից.—
Հայոց լեզուից բարձր դասարաններում—23 դաս։
Ռուսաց լեզուից երկու I դասարաններում—12 դ. և IV, V, VI դասար. (VI դ. ռուսաց գրական.)—13 դաս։
Թւաբանութեան՝ երկու I և երկու II-ում—16 դաս։
Թւաբանութեան, հանրահաշւի և երկրաչափութեան՝ III, IV, V, VI դ. դ.—22 դաս։
Ընդհանուր, հայոց և ռուսաց պատմութեան համար—21 դաս։
Ընդհանուր, Հայաստանի և Ռուսաստանի աշխարհագր. դասեր—16 դաս։
Բնագիտութեան—4 դաս։
Խնդիրները ընդունվում են մինչև յուլիսի 15-ը։ Խնդիրների հետ պէտք է ներկայացնել ուսման իսկական վկայականները կամ նրանց վաւերացված պատճէնները։
Դասագինը՝ ռուսաց բարձրագոյն ուսումնաւարտների համար 60 ր.,
ճեմարան և միջնակարգ դպրոցներ աւարտածների համար 40 ր.
և 5 ական րուբլի օրաւորների համար (լեզուներից և մաթեմատիկայից)։
Դիմել՝ Երևան, Թեմական դպրոց։
(ե. ն. շ.) առ. 3—3

Ս.-Պետերբուրգի

հայոց եկեղեցական խորհուրդը հաղորդում է ի գիտութիւն ուսանողութեան, որ այս ուսումնական տարին ազատ թոշակ չը կայ։
(ապ. 5, 10 առ) 2—1

Զանգեզուր գաւառի Ղափանի շրջանի գիւղական միդասեան դպրոցների համար հարկաւոր են ցենզաւոր ուսուցիչներ, ամսական 35—40 րուբլի ռոճիկով, բնակարան, վառելիք և ծառայ։
Ցանկացողները մանրամասն պայմանների հետ ծանօթանալու համար թող բարեհաճեն դիմել, մինչև յուլիսի 20 ը, ներկայացնելով իրանց կրթական ցենզի և ուսուցչական գործունէութեան մասին համառօտ տեղեկութիւններ հետևեալ հասցէով. Баку, К-ра Арамаздъ. А. Вачьянцу.
(ապ. 5,6.8,10,12 առ.) 5—1

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻ

Արղուբեան չորսդասեան օրիորդաց դպրոցի համար

Հարկաւոր է

ուսուցիչ բարձրագոյն կամ մանկավարժական կրթութեամբ (ուսուցչական ինստիտուտաւարտ), շաբաթական 14 դաս, տարեկան 1200 րուբ. ռոճիկով։ Խնդիրները վկայագրերով պէտք է ուղարկել մինչև յուլիսի 15-ը այս հասցէով Александрополь, Приходскому попечительству армянской церкви св. Богородицы.
Ս. Աստուածածնի ծխ. հոգաբարձութիւն.
(հ. ն. շ.) ա 10—7

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳՍԸ

—

«Հնար եղածին չափ կարճ ժամանակամիջոցում և կարելիին չափ մեծ թւով դպրոցներ պէտք է տալ ժողովրդին»—ահա այն ձևակերպութիւնը, որ լսում ենք մեր այն շրջաններում, որոնք հետաքրքրված են կրթութեան տարածման հարցով։

Ժողովուրդը աշխատում է բանալ դպրոցներ, բայց բազմատեսակ խոչընդոտների է հանդիպում։ Թէ տեղական նախաձեռնութեան պակասութիւնը, թէ նիւթական միջոցների սղութիւնը և թէ ուրիշ հանգամանքներ խանգարող են հանդիսանում դպրոցական ցանցի արագ զարգանալուն։

Անհրաժեշտ է աջակցութիւն ժողովրդին։

Եւ անշուշտ տեղական գործողները պէտք է ամեն կերպ նպաստեն ժողովրդին՝ իրագործելու կրթական առաջադիմութեան գործը։

Նոյն նպատակով Կովկասեան բարեգործական ընկերութիւնը նախաձեռնութիւն է վերցրել իր վրա նպաստելու դպրոցական ցանցի կազմութեան գործին մեր գաւառներում և առաջիկայ աշնանից կը բանայ դպրոցներ երկրի զանազան մասերում։

Եւ անկասկած՝ ցանկալի է, որ մեր ունևոր դասակարգը կամ անմիջապէս օգնի գիւղական հասարակութիւններին դպրոցական գործում և կամ նոյն օգնութիւնը հասցնի բարեգործական ընկերութեան միջոցով, որը մշակում է գործունէութեան սիստեմ այդ ասպարէզում։

Միևնոյն դիտաւորութեամբ գործում է արդէն և Բագուի կուլտուրական ընկերութիւնը, որը բացել է դպրոցներ և ներկայումս ժողովում է գումարներ նոյն նպատակով։

Եթէ մենք կարող լինէինք առաջիկայ տարիներում կազմել դպրոցների մի խիտ ցանց մեր գիւղական աշխարհում, այն ժամանակ մենք հնարաւորութիւն ստացած կը լինէինք գիւղական ժողովրդի մէջ տարածել գիտութիւն, որը այժմ չէ պատւաստվում մասսայի անգրագիտութեան շնորհիւ։ Հանրամատչելի ժողովրդական գրքեր մուտք չունեն գիւղական աշխարհի մէջ և ինքը ժողովուրդը մտաւոր կրթութիւնից զուրկ լինելով, չէ զգում մտաւոր զարգացման պահանջ։

Իսկ մի ազգ և ժողովուրդ կարող է առաջ գնալ այն ժամանակ, երբ ուժեղ կերպով գործում է նրա ուղեղը և զարգացվում են նրա կուլտուրական ընդունակութիւնները։

Գրագիտութեան տարածման հոգատարութիւնը արհեստների տարածման հետ միասին այն հերթական խոշոր խնդիրներն են, որոնք պէտք է զբաղեցնեն հասարակութեանը ներկայումս։ Մենք պէտք է պատրաստենք մեր մատաղ սերունդը ընդարձակ կուլտուրական գործունէութեան համար։

Առանց այն էլ մենք շատ ուշացել ենք և յետ մնացել։ Գոնէ այժմ աշխատենք նոր կորուստներ չունենալու և գալիք սերունդները զինել այնպիսի ուժեղ և փրկարար զէնքով, ինչպէս գրագիտութիւն սովորելը և գիտութիւն ձեռք բերելն է։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Տօկիօ, 3 յուլիսի

Այսօր Մալէվսկի-Մալէվիչը ընդունվեց միկադօի մօտ հանդիսաւոր ունկնդրութեան՝ ամբողջ դեսպանութեան կազմի հետ միասին։ Դեսպանը ներկայացրեց իր հաւատարմաթղթերը և ողջոյնի ճառի մէջ յայտնեց Թագաւորի կամքը՝ պահպանել և զարգացնել բարեկամական յարաբերութիւնները Եապոնիայի հետ։ Միկադօն իր պատասխան ճառի մէջ այն համոզմունքը յայտնեց, որ կամրանայ բարեկամութիւնը երկու պետութիւնների միջև։ Ապա դեսպանը ընդունվեց կայսրուհու մօտ։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 3 յուլիսի

Բարձրագոյն հրամանով նախագահութիւնը մինիստրների խորհրդի մէջ, մինիստրների խորհրդի նախագահ ստատս-սեկրետար Ստոլիպինի բացակայութեան ժամանակ, կը վարէ ֆինանսների մինիստր Կոկովցեվ, իսկ սրա բացակայութեան ժամանակ՝ պետական կոնտրոլեօր սենատոր Խարիտոնով։ («Հ. Գ.»)

—

Լոնդօն, 2 յունիսի

Րէյտէրին հեռագրում են Պէկինից, որ հրատարակված է կայսերական հրովարտակ, որը սահմանում է պատգամաւորների ընտրութեան պայմանները նախագծվելիք օրէնսդրական ժողովի համար։ Թէպէտ այդ որոշումները դրված են դեմօկրատական հիմքերի վրա, սակայն օրէնքը այնքան սահմանափակումներ և բացառութիւններ ունի, որ ամբողջ իշխանութիւնը մնում է կայսրի ձեռքում։

—

Լօնդօն, 3 յուլիսի

«Daily Chronicle» լրագիրը տպում է կոմս Լեվ Տօլստօյի մի ընդարձակ յօդուածը մահվան պատժի հարցի առթիւ Ռուսաստանում։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 3 յուլիսի

Գիշերս 78 տարեկան հասակում վախճանվեց յայտնի գրող և պատւաւոր ակադէմիկոս Պետր Իսաևիչ Վէյնբէրգ։ («Հ. Գ.»)

—

Բօլգարահայ թերթերը հաղորդում են, որ յունիսի 30-ին Սօֆիայի մէջ պէտք է բացվէր բօլգարահայ համաժողով, որ պէտք է պարապվէ կրթական և կազմակերպական խնդիրներով։

—

Թէհրան, 3 յուլիսի

Երբ շահի կառավարութիւնը ներողութիւն խնդրեց անգլիական դեսպանից և ապահովութեան երաշխաւորութիւն տուեց այնտեղ ապաստան արտածներին, նրանց մեծամասնութիւնը հեռացաւ դեսպանատնից և ներումն ստացաւ, իսկ մի քանիսը, որոնց թւում և Ջէլալ-ուդ-Դօվլէն և Ալա-ուդ-Դօվլէն ուղարկվել են ձիաւորներով Մէշէդիսէր։ Սարդար Մանսուրը ուղարկվել է աքսոր Մէշէդ։ Նոր նահանգապետ սարդար Աֆղամը մեկնեց Րաշտ։ Մազանդարանի նահանգապետ նշանակվեց Ջահիր-Դօվլէն. նրա որդին արձակվեց բանտից։ Շահը հրամայեց կազմել նախահաշիւ մէջլիսի ընտրութեան վերանորոգութեան համար և դիմել աշխատանքներին։ («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզ, 1 յուլիսի

Ժամը 11-ին Րահիմ խանն իր ձիաւորներով պաշարեց Ումիրախիզ թաղը, ուր ամրացել են յեղափոխականները։ Թնդանօթաձգութիւնը խիստ ուժեղ է։ Երեխաներն ու կանայք փոխադրված են Դավաչի թաղը։ («Հ. Գ.»)

—

Պետերբուրգ, 3 յուլիսի

Պետական Դումայի նախագահը լօրդ Ուիրդիլին մի նամակ ուղարկեց, որի մէջ հաղորդում է որ միջ-պարլամենտական դաշնակցութեան բրիտանական խմբի հրաւէրը՝ գալ համաժողով, յայտնված է ի գիտութիւն Դումայի անդամների, բայց դժբաղդաբար այդ ժամանակ նստաշրջանն արդէն փակվում էր և պլէզիդիումը ստիպված էր բաւականանալ առաջարկելով Դումայի անդամներին, որոնք կը ցանկանան գնալ Բերլին, յայտնել իրանց ցանկութեան մասին Դումայի դիւանատանը։ Խոմեակովը խնդրում է լօրդին ճիշտ հաղորդել ամսաթիւը, երբ գումարվելու է կօնֆէրէնցիան, և իր համակրութիւնն է յայտնում դաշնակցութեան ձեռնարկած խաղաղութեան գործին։ («Հ. Գ.»)

—

Ուրմիա, 2 յուլիսի

Յունիսի 25-ին, բրիգադի գեներալ Իզզէթ փաշան չորս բէգերի, 80 ձիաւորների և 31 հետևակ զինւորների ուղեկցութեամբ, առանց կանխաւ զգուշացնելու տեղական իշխանութիւններին, հասաւ Ուրմի և իջևանեց Թահիր փաշայի բնակարանում, Պարսից ներկայացուցիչ Մօհթաշիմ-Սալթանէի խիստ պնդումներից յետոյ՝ Իզզէթ փաշան միայն յուլիսի 1-ին արձակեց իր խումբը։ («Հ. Գ.»)

—

Թաւրիզ, 2 յուլիսի

Հրաձգութիւնը յուլիսի 1-ի ժամը 4-ից սաստկացաւ։ Հրաձգութեան ենթարկվեցին անջումանի շինութիւնը և Ումիրախիզ թաղը։ Կողմերը թագցընում են իրանց կրած կորուստները։ («Հ. Գ.»)

—

Թէհրան, 3 յուլիսի

Զիլլի-Սուլթանը Եւրօպա ուղևորվելիս մտաւ Սպահան, ուր մտադիր է մնալ երեք շաբաթ հարկաւոր պատրաստութիւնների համար։ Անգլիական և ռուսական հիւպատոսները խորհուրդ տուեցին պէրնցին որքան կարելի է քիչ ժամանակ մնալ Սպահանում։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզից հեռագրում են «Р. С.» թերթին. «Թէհրանից տեղս հասան անջումանների երկու անդամներ՝ մէկը փաստաբան, իսկ միւսը բժիշկ, որոնք գումարեցին այստեղի ուսանողական երիտասարդութեան ներկայացուցիչներին ու իրանց միւս հայրենակիցներին և հաղորդեցին նրանց Թաւրիզում ու Թէհրանում կատարված դէպքերի մանրամասնութիւնները։ Պատգամաւորները կազմում են մի կօմիտէտ, որը Եւրօպայի բոլոր խոշոր կենտրօններում պիտի կազմակերպէ միտինգներ և դասախօսութիւններ՝ ծանօթացնելու համար եւրօպական հասարակութեանը Պարսկաստանի վերջին դէպքերի իսկական բնաւորութեան և այնտեղ կատարվող սարսափների հետ։ Պատգամաւորներն իրանց հետ բերել են կատարված սարսափների լուսանկարները։ Բացի դրանից՝ պատգամաւորները պէտք է շրջեն Եւրօպայի բոլոր մայրաքաղաքները՝ ծանօթացնելու համար եւրօպական կառավարութիւններին պարսկական այժմեան գործերի իսկական դրութեան հետ»։

—

Թաւրիզ, 3 յուլիսի

Հեռագիրը Ռուսաստանի հետ նորից կտրված է։ Ումիրախիզ թաղի երէկվայ ռմբակոծման մասին ստացված սաստիկ հակասական լուրերից կարելի է այն եզրակացութիւնը կայացնել, որ նա վճռողական նշանակութիւն չէ ունեցել։ Ռումբերը տեղ չէին հասնում, մասամբ չէին պայթում։ Սաթթար-խանը իր կուսակիցներով մնաց իր դիրքի վրա։ Րահիմ-խանի ձիաւորները փոխանակ մասնակցելու այլոց հետ կռւին՝ կողոպտեցին շատ խանութներ թաղի ծայրերում։ Այսօր հանդիստ է, դրութիւնը՝ սպառնողական։ Ումիրախիզի բնակիչներն ուղարկեցին շահին հեռագիր՝ ներումն հայցելով։ Բազարները մինչև այսօր փակված են։ Առևտուրը մեծ վնասներ է կրում։

(«Հ. Գ.»)

—

«Р. У.»-ն հաղորդում է. «Պետերբուրգում ստացված հեռագրական տեղեկութիւնների հիման վրա, պարսկական մէջլիսի կենդանի ու ազատ մնացած անդամները, չը ճանաչելով շահի հրովարտակը մէջլիսի արձակման մասին, կազմել են մասնաւոր սան մէջ մէջլիսի արտակարգ նիստ, ուր խիստ ճառեր արտասանվեցին շահի դէմ և ապա միաձայն որոշեցին երկրորդ անգամ շահից պահանջել պատասխան՝ յունիսի 3-ին ներկայացված յիշատակագրի։ Եթէ շահը մի շաբաթվայ ընթացքում պատասխան չը տայ, մէջլիսի անդամները կը ցրվեն գաւառները և այնտեղի անջումանների աջակցութեամբ կուիւ կը մղեն բացառապէս շահի անձնաւորութեան դէմ»։

—

Վիէննա, 3 յուլիսի

«Կոր. Բիւրօ»-ին հեռագրում են Կ. Պօլսից, որ Ե. Դրան շրջաններում շարժումը երրորդ զօրաբաժնի շրջանում բնորոշվում է, առաւելապէս, որպէս ազատամիտ սահմանադրական։ Հեղինակաւոր շրջաններում, որպէս ասում են, խորհուրդ տուեցին արագութեամբ ճնշել շարժումը, բայց ներողամտութեամբ վերաբերվել, չը դիմելով զինւորական արդարադատութեան և կամայական գործողութիւններին, որովհետև շարժումը հայրենասիրական բնաւորութիւն է կրում։

Րէսնայից փախած մայօր Նիազին դիմեց վալիին և Եըլդըզ-Քեօշկի առաջին քարտուղարին մի հեռագրով, որի մէջ պահանջում է ազատութիւն և սահմանադրութիւն։

Այստեղ պտտող լուրերը, որ իբր թէ Սալօնիկ ուղարկված քննիչ յանձնաժողովը պարզեց, թէ երիտասարդ թիւրքերի շարժումը Մակեդօնիայում Անգլիայի դրդմամբ է և թէ երիտասարդ թիւրքերը գործում են բօլգարների հետ համաձայնութեամբ, կասկածի են ենթարկվում։

Սադըկ-Ֆազըլ-փաշայի կեանքի դէմ մահափորձ անող ալբանացուն նաւհրամանատարը յանձնեց տեղական իշխանութիւններին Դարդանէլում։ Սադըկ-Ֆազըլ-փաշան, որը թեթև վէրքեր է ստացել, ժամանեց այստեղ։

(«Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 3 յուլիսի

«Frank. Zeit.»-ին հեռագրում են Սալօնիկից, որ երիտասարդ-թիւրքերի կօմիտէտը հրատարակեց մի կոչ Օսմ-բիդի ազգաբնակութեան ուղղված, որով պահանջում է հնազանդվել կօմիտէտի կարգադրութեան՝ վճարել հարկերը ոչ թէ պետութեան, այլ կօմիտէտին։ («Հ. Գ.»)

—

Կ. Պօլիս, 3 յուլիսի

Փոքր-ասիական բէգիմներից Մակեդօնիայի համար զէնքի են կոչվում 28 բատալիօններ։ Բացի դրանից ծովային մինիստրութեան հրամայված է ուղարկել Սալօնիկ 4 կամ 5 թնդանօթաձիգ նաւակներ։ («Հ. Գ.»)

—

Սօֆիա, 2 յուլիսի

Յուլիսի 1-ին իշխանին մատուցվեց ազգային ժողովի ուղերձը գահական ճառին։ Իշխանը պատասխանեց պատգամաւորութեան ճառով և այն միտքը յայտնեց, որ թէ իր և թէ ժողովի կոչումն է խորին կերպով թափանցել ժողովրդի հոգու մէջ և իմանալ նրա ցանկութիւնները, որպէսզի կարելի լինի յարմար միջոցներով ապահովել հասարակական բարօրութիւնը. այդ նպատակը նշանաւոր կերպով հեշտանում է նրանով, որ ժողովրդի անմիջական լիազօրները հնարաւորութիւն են ստանում յարաբերութիւն ունենալ պետութեան ծայրագոյն գլխի հետ։ Իշխանը ամբողջ սրտից շնորհակալութիւն յայտնեց արտայայտված զգացմունքների և բարեմաղթութիւնների համար իր պսակադրութեան առիթով, նոյնպէս թագաժառանգ կնեաժիշինարած բարեմաղթութիւնների համար։

(«Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 2 յուլիսի

«Köln. Zeit.» լրագրին հեռագրում են Սալօնիկից, որ դիվիզիայի գեներալ Խասիր-փաշան փոխ-գնդապետի և մայօրի հետ միասին Ուսկիւբից անյայտ

երիտասարդ-Թիւրքերի կուսակցութեան կողմը՝ Բէռնում։ («Հ. Գ.»)

—

Բերլին, 2 յուլիսի

Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ Թիւրքական հաւաստի աղբիւրից հաղորդում են, որ նախկին վէզիր Քիւչիւկ-Սաիդ փաշան նշանակվելու է Օսմանեան կայսրութեան ընդհանուր կօնտրօլեօր։ Քիւչիւկ փաշան անգլիասէր է համարվում։ («Հ. Գ.»)

—

Բօրժօմ, 1 յուլիսի

Այսօր, առաւօտեան մօտաւորապէս ժամը 8-ին, Աբասթումանից Բօրժօմ մեկնող օմնիբուսի վրա յարձակում է տեղի ունենում, ինչպէս ենթադրում են՝ անձնական վրէժառութեան հողի վրա։

Ճանապարհորդներից սպանված են երկու Թուրք, որոնցից մէկը Երևանի շուկայի վերահսկիչն է։ Ենթադրվում է, որ յարձակումը բացառապէս կատարվել է վերահսկիչին սպանելու պատճառով, որին մարդասպանները ամեն մի քայլափոխում հետևելիս են եղել։

Ճանապարհորդների թւում եղել են «Մանթաշեվ և ընկ.» ֆիրմայի Բագուի կառավարիչը և Պետերբուրգում գտնվող Կոմիսարժևսկու թատրօնի րեժիսսեօր՝ դերասան Բ. Նեվօլինը։ Վերջինս ականջից վիրաւորված է։

Սպանվածների դիակները տարված են Ախալցխա։ («Т. Л.»)

—

Թաւրիզ, 28 յունիսի

Երէկ խաղաղ անցաւ։ Այսօր մունետիկը կառավարութեան կողմից ազդարարեց, որ ում մօտ կառավարական հրացաններ կան՝ տանէ յանձնէ փոխ-կառավարչապետի դիւանատունը և ստացագիր ստանայ։ Նոյնպէս յայտարարված էր, որ ժողովուրդը երեկոյեան ժամը 4-ին ընդառաջ գնայ Րահիմ-խան սարդարին, որը այսօր քաղաք պիտի մտնէ։

Մուջայը-Նիզամը (ոստիկանապետ) պահակներ դնելով շուկայում՝ յորդորում է խանութները բանալ։ Հատ-հատ կիսաբաց խանութներ կան. կողոպուտի երկիւղը այնպէս է սարսափահար արել բնակչութեանը, որ նոյնիսկ անկեղծ խոստումներին թերահաւատութեամբ է վերաբերվում։

Հայոց Թաղի մզկիթում խօսող մօլլան քարոզում էր ժողովրդին՝ ոչ զէնքեր յանձնել և ոչ էլ սարդարին ընդառաջ գնալ։

Զինադուլի ոչ մի նշան չէ երևում. դըժւար թէ երբեւ առած ժողովուրդը կամովին զէնքեր յանձնէ։

Նախկին կառավարչապետ Մուխբիր Սալթանէն մի բելգիացու ուղեկցութեամբ անցաւ Ջուլֆան։

Շէյխ Սալիմը, ասում են, գտնվում է Թիւրքաց հիւպատոսարանում։

Ուրմիայի դէպքերի համար տեղից Ուրմիա գնացած ամերիկական հիւպատոսը վերադարձաւ քաղաք։

Վանից ստացված լուրերը խիստ յուսահատական են։ Իբօ

—

Մեշէդ, 26 յունիսի

Յունիսի 24-ի երեկոյեան տեղիս սրբավայրում երեք կովկասցի Թուրքեր յարձակվեցին մի պարսիկ սարրաֆի վրա, որ տանում էր իր որդու հետ միասին բաւականաչափ փող։ Սարրաֆը վիրաւորվելով մահացու կերպով՝ վախճանվեց, իսկ որդին երկու վէրք ստանալով ուժասպառ եղաւ։ Բռնված են չարագործները և յանձնված տեղիս դատաւորին։

Այստեղի անջուժանը այլ ևս գոյութիւն չունի, ժողովուրդը ձգտում է դարձեալ հին ռէժիմի կարգերին։

Գիշերները հատ-հատ հրացանաձգութիւն է տեղի ունենում. քաղաքի դրութիւնը յուզված է։

Բ. Խաչատրեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

—

Ձիով գնացող անձը, կամ այն անձը, որ կառքի ձիերն է քշում, վագօն մանաձողը կամ աւտօմօբիլի մեքենավարը, որը կանգ չի առնի ոստիկանութեան պաշտօնեաների կամ պատրուլի հրամանատարի հէնց առաջին պահանջով, որ արտայայտվում է «կանգնիր» բացականչութեամբ կամ ձեռք բարձրացնելով, ենթարկվում են բանտարկութեան մինչև 3 ամիս ժամանակով, կամ 3000 ր. տուգանքի։ Այս որոշումը օրինական ոյժ է ստանում հրատարակութեան օրից։

Ստորագրեց՝ Թիֆլիսի նահանգի և Զաքաթալայի շրջանի ժամանակաւոր գեներալ-նահանգապետ, ընդհանուր շտաբի գեներալ-մայօր Ռ ե ա բ ի ն կ ի ն։

Թիֆլիս, 3 յուլիսի

ՎԱՂՎԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—

Վաղը, կիրակի, յուլիսի 6 ին, Թիֆլիսի բոլոր եկեղեցիներում նշանակված են ընտրութիւնները ծխական պատգամաւորների, որոնք պէտք է սեպտեմբերի 15-ին ընտրեն նոր 6 հոգաբարձուներ Ներսիսեան դպրոցի համար։ Բոլոր այն ծխականներին, որոնց սրտին մօտ է Ներսիսեան դպրոցը, իբրև ազգային-եկեղեցական-կրթական հաստատութիւն, յորդորում ենք գնալ իրանց եկեղեցիները և մասնակցել ընտրութիւններին, ընտրել արժանաւոր պատգամաւորներ։ Ամեն մի եկեղեցի պէտք է ընտրէ 2 պատգամաւոր։ Եթէ վաղը ծխականների $1/5$ մասը չը գայ, ընտրութիւնը պէտք է յետաձգել 7 օրից յետոյ, այն է յաջորդ կիրակի, յուլիսի 13-ին, բայց պէտք է այդ մասին կազմել արձանագրութիւն։ Այն աւարկութիւնը, որ անում են ոմանք, թէ նոր պատգամաւորներ չը պէտք է ընտրվեն, միանգամայն սխալ է և հակառակ օրէնքի։ Այդ գանգատը մնացել է առանց հետևանքի նաև տեղապահի կողմից։

Ուրեմն, թող ծխականները կատարեն իրանց պարտքը։

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՑԱԼԲՕՐԿԻ ՀԵՏ

—

Թիֆլիսում հիւր է ներկայումս Հ. Ցալբօրկը։

Նա «Կրթութեան Լիգայի» ամենախոշոր գործողներից մէկն է և նրա վարչութեան նախագահը։ Իսկ Կովկասում նա, իբրև ճանապարհորդ, ծանօթանում է մեր երկրի հետ։

Մենք պատահել էինք միմեանց Պետերբուրգում թէ Ազատ տնտեսական ընկերութեան և թէ մասնաւոր խորհրդակցութիւնների մէջ։

Նրա այցելութիւնը վերյուշել տուեց անցեալի համակրելի ջանքերը հասարակական խնդիրների ասպարէզում և առիթ եղաւ հետաքրքրական խօսակցութիւնների ներկայի մասին։

Ցալբօրկը յայտնի է կրթութեան վերաբերեալ իր աշխատութիւններով և նրա վերջին խոշոր գիրքը «Ընդհանուր կրթութեան մասին Ռուսաստանում» լոյս տեսաւ ներկայ 1908 թւին։

Այդ գրքի մէջ գծագրված է հանրային կրթութիւն մտցնելու ուրուագիծը Ռուսաստանի համար։

— Ի՞նչպէս են գնում «Կրթութեան Լիգայի» գործերը,—հետաքրքրվեցի ես։

— Օրէ-ցօր աւելի ու աւելի մեծանում է նրա հեղինակութիւնը և ոյժը։ Նա այժմ անմիջական կապ ունի Պետական Դումայի կրթական գործողների հետ, որոնք և համարվում են Լիգայի անդամ։ Լիգայի մշակած ծրագիրները լուրջ ուշադրութեան են առնվում։

Ինչպէս յայտնի է, «Կրթութեան Լիգայն» կից հաստատված է «Դպրոցական օրէնսդրական յանձնաժողով», որի նախագահն է Ս. Մուրօմցեվ, իսկ օգնականներ՝ ակադեմիկոս Շախմատօվ և Մոսկվայի համալսարանի ռեկտոր Մանուէլօվ։

— Դուք, որքան ինձ յայտնի է, ջերմ պաշտպան էք ապակենտրոնացման գաղափարին կրթական կազմակերպութեան վերաբերութեամբ։

— Այո, վրա բերեց նա, ես համոզված եմ, որ միայն ապակենտրոնացումը կարող է ուժեղ զարկ տալ դպրոցական գործի տարածման և խոր արմատներ գցելուն ժողովրդի մէջ։ Զեմստվօն պէտք է վերցնի իր վրա այն ֆօնդերի մեծագոյն մասը, որ այժմ աշխատում է իր ձեռքին պահել և կենտրոնացնել ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը։

Անցանք տեղական լեզուների հարցին։ Ցալբօրկը մայրենի լեզուի ջերմ պաշտպան է։ Եւ նրա ձևակերպութեամբ մայրենի լեզուի գաղափարը, որ միշտ խորթ է թուացել մինիստրութեան, շատ հեշտ ըմբռնելի և մատչելի է ապակենտրոնացման սիստեմի մէջ։

«Կրթական Լիգան» միշտ առանձին և հիմնական նշանակութիւն է տուել մայրենի լեզուին և նրա կատարած դերին։

— Ե՞րբ կը բացվի ձեր բարձր մանկավարժական դպրոցը,—հարցրի ես։

— «Մանկավարժական ակադեմիան» կը բացվի սեպտեմբերից։ Նա երկու տարվայ դասընթացք կունենայ։ Ունկնդիրները կը լինեն համալսարանական կրթութիւն ունեցողները և ուրիշ անձեր։ Ակադեմիան մինիստրութիւնից անկախ մի հիմնարկութիւն կը լինի յատուկ խորհրդի ղեկավարութեան և «Կրթութեան Լիգայի» խնամատարութեան տակ։ Անշուշտ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը կը ցանկանար խառնվել նրա գործերում, բայց այդ անկարելի է։

Այնուհետև խօսք բացվեց մեր կովկասեան և յատկապէս հայ դպրոցների մասին։

— Դուք մի ժամանակ,—յիշեցի ես,—տեղեկութիւններ էիք ժողովում հայ դպրոցների մասին, դիմումներ արիք կովկասցիներին և, որքան կարելի եղաւ, տրվեցին ձեզ նիւթեր. ի՞նչ եղան նրանք։

— Այդ նիւթերը կան,—պատասխանեց Ցալբօրկը,—և հետևեալ տարում երևի լոյս կը տեսնեն։ Ցանկալի է, որ նորագոյն նիւթերն էլ տրվեն մեզ։

Այնուհետև ես ծանօթացրի նրան մեր դպրոցական կանոնադրութեան մշակման եղելութիւնների հետ։ Նա հետաքրքրութեամբ և ուշադրութեամբ լսեց ու այն միտքը յայտնեց, որ ամեն մի առաջարկութիւն և ծրագիր, որ մտադիր են պաշտպանել հայերը, պէտք է հիմնաւորապէս պատճառաբանված լինի աջողութեան համար։

Մեր զրոյցի ժամանակ, Ցալբօրկ հաղորդեց հետաքրքրական տեղեկութիւններ Պետերբուրգի գործողների, կուսակցական մաքառումների և զանազան շրջանների գործունէութեան մասին։

Ցալբօրկ Կովկասից կուղևորվի Ղրիմ և այնուհետև Պետերբուրգ։

Ա. Քալանթար

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ղշլաղ, 28 յունիսի

Տեղեկանալով, որ Թիֆ. հայ տնայնագործական և կովկ. գիւղատնտ. ընկերութիւնների նախաձեռնութեամբ բացվել է Համամլի գիւղում կաթնատնտեսական փորձնական դասընթացք և Ջուլֆականից, և ընդունելով այդ անդրանիկ փորձերի օգտակարութիւնը մեր յետամնաց գիւղացիութեան համար, մեր գիւղի մի խումբ գիտակից երիտասարդների ջանքերով, կիրակի, յունիսի 15-ին, կայացաւ գիւղական ընդհանուր ժողով, ուր միաձայն որոշվեց դիմել գրաւոր կերպով այդ փորձերի վարիչներին և ամբողջ գիւղի կողմից խնդրել, որ, եթէ կարելի է, մեր գիւղումն էլ հիմնեն այդ դասընթացքները։ Բացի դրանից ժողովը որոշեց այդ փորձերի համար յատկացնել երեք անհ[illegible]ակ և գիւղում պահել որոշ քանակութեամբ կովեր։ Խնդրագիրը հասարակութեան կողմից վաւերացվելուց յետոյ ուղարկվեց Համամլի պ. Մ. Սողոմոնեանին, որ նա ընթացք տայ խնդրին և պատշաճաւոր դիմումներ անէ։

Յոյս ունենք, որ վերոյիշեալ ընկերութիւնները անպատճառ արձագանք կը տան մեր հասարակութեան համեստ խնդրքին և կը հիմնեն մեր գիւղերումն էլ արհեստանոց։

Տարին մեզանում անբարեյաջող է. 12—13 օրվայ պարբերական կանոնաւոր անձրևներից յետոյ մի քանի օր եղանակը պարզվեց. իսկ ահա մի ամբողջ շաբաթ է երկինքը կրկին ծածկվել է ամպերով և դաշտերը մառախուղով։

Այս տարի ցանքերը առատ հունձ են խոստանում, իսկ հանդերը՝ առատ խոտ, եթէ միայն բնութիւնը ներողամիտ աչքով նայի դէպի աշխատաւոր գիւղացիները և իր անապասելի արհաւիրքներով չը փչացնի գիւղացու աշխատանքի պտուղները։

Մ. Ղազարեան

—

Երևան, 30 յունիսի

Այս տարի, անցեալ տարիների հետ համեմատած, աւելի շոգ է. սպասվում մեզանում։ Դեռ յունիսը նոր վերջացաւ, բայց արեգակի տաքութիւնը հասնում է 32—33 աստիճանի։

Մի ամբողջ ամիս է, ինչ անձրև չէ եկել. երբեմն ամպում է, բայց անձրև չէ գալիս և սաստիկ տօթ է լինում, մանաւանդ կէսօրին, երբ շունչ քաշել անգամ դժուար է լինում։

Քաղաքը դատարկվել է. ամարանոց գնացողները բոլորը գնացել են. կեանքը քաղաքում մեռած է։

Գաւառից առատ բերքի լուրեր են գալիս։ Ցորենի ու գարու հունձը մի քանի մասերում արդէն սկսվել է։

Վերջին ժամանակներս գիւղացիների մէջ երևան են եկել երեք բուլղարոց կեղծ թղթադրամներ։ Մի քանի օր առաջ Թազագիւղում կասկածով բանտարկեցին երկու անձնաւորութեան, բայց մի օրից յետոյ ազատեցին։

Խեղճ գիւղացիք չը գիտեն ինչ անեն, անգին փասներ են կրում այդ կեղծ թղթադրամներից։

Մ. Սարգսեան

—

Ախալցխա, 30 յունիսի

Կիրակի, յունիսի 29-ին, առ. ժ. 10-ին ս. Փրկիչ եկեղեցում, մի խումբ ծխականների գրաւոր դիմումի համաձայն, տեղի ունեցաւ Ախալցխայի բոլոր հայ ծխականների ընդհ. ժողով՝ քաղաքիս հայոց երկսեռ դպրոցների գործերը քննելու, անկարգութիւնների պատճառներն իմանալու և միջոցներ ձեռք առնել առաջիկայ ուսումն. տարում խաղաղ և արդիւնաւոր անցնելու։ Հաւաքված էին 200-ից աւելի ծխականներ։ Նախ քան ժողովը՝ մի խումբ մարդիկ, գլխաւորապէս դպրոցի հոգաբարձուները, տեսուչը և նրանց համախոհ մի երկու ուսուցիչները, ամեն կերպ աշխատում էին ժողովը խանգարել, որևէ ժողովի հետևանքը իրանց անձնական շահերին ձեռնտու չը լինելու համար։ Երկար անախորժութիւններից ու վիճաբանութիւններից յետոյ վերջապէս հ. գործակալը ժողովը բանալով առաջարկեց նախագահ ընտրել։ Ընտրվեց գաղտնի քուէարկութեամբ նախագահ՝ Ստ. Կարապետեան, իսկ քարտուղար՝ Խ. Թէխիշեան։ Նախագահի ընտրութեան առիթով խառնակիչ կողմը ամեն կերպ խռովութիւն յարուցեց, սակայն ունայն։ Ժողովը որոշեց գգուշացնել հոգաբարձութեան նախ քան այս ժողովների հետևանքը՝ ոչ տեսչի և ոչ ուսուցիչների ընտրութիւն չանել և նոյն բանը հեռագրով հաղորդել առաջնորդին։ Ժողովի շարունակութիւնը մնաց միւս կիրակի...

Ծխական

—

Ջ ի ր ա յ ի լ (Կարեպգինի գ.), 27 յունիսի

Հայ գիւղօրայքի հունձն էլ սկսվեց։ Հացահատիկների առատութիւնը աննկարագրելի է։ Բայց տխրալի է այն հանգամանքը, որ այս տարվայ բռժոժի բերքը, շնորհիւ տեղացող անձրևների և ցուրտ եղանակների, շատ վատ է։ Բոժոժը մեր գաւառում հացահատիկներից յետոյ երկրորդ տեղն է բռնում գիւղացիութեան տնտեսութեան մէջ։ Ինչպէս երևում է, բոժոժն այս տարի էժան է գնահատվելու։ Անցեալ տարի կարծվում էր, թէ բոժոժն էժան է ծախվելու, բայց գիւղացիներն իրանց համաձայնութեան և միահամուռ գործակցութեան շնորհիւ գինը հասցրին 16 ր. 50 կ.—17 ր. 50 կ.։

Նոր ցորենը այժմս ծախվում է պուդը 1 ր.—1 ր. 20 կոպ.։ Աւելի կէժանանար, եթէ Թուրքերը կալսելը չը յետաձգէին աշնանը։

Ատ. Տ.-Յարութիւնեան

—

Գօրիս, 20 մայիսի

Գաւառական թղթակցի տողերը, մանաւանդ այն թղթակցի, որ առիթ է ունեցել շփվելու գիւղական չարատանջ ժողովրդի հետ, ոչինչ լաւ, ոչինչ մխիթարական չէ բովանդակում իր մէջ. նրա օրագրի խրաքանչիւր էջը, իւրաքանչիւր տողը զգայուն ընթերցողի կամ արտասուքը կը շարժէ, կամ զայրոյթը, կամ անհուն նողկանքը... Այո, գաւառական թղթակցի տողերը զգայուն ընթերցողի հոգու խորքում հոգեկան այդպիսի տրամադրութիւններ միայն կարող են առաջ բերել, որովհետև նա զուժում է գիւղական չարքաշ ժողովրդի արգի տընտեսական տագնապալից վիճակը ու սովամահութեան դէպքերը, նա արձանագրում է յեղափոխականի դիմակը ծածկած, յեղափոխութեան անունը շահագործող արկածախնդիրների միջնադարեան սարսափներն առաջ նսեմանող, կատարած ակտերը, նա արձանագրում է այն քար անտարբերութիւնը, որ ցոյց է տալիս հայ ունեւոր դասակարգը դէպի իր հարազատների հաց, հաց աղաղակով արտաձևւէլ դառը հեծեծանքը...

Ծանր, մաշող խոհերի տակ հեռացանք գիւղից, մտանք Գօրիս, ամբողջ Զանգեզուրի համար այդ միակ կենտրոնական աւանը։ Գիւղից հեռանալու ժամանակ մի գեղջկուհի, որի պատառոտած ցնցոտիները հազիւ-հազ ծածկում էին նրա մերկութիւնը, իր գրեթէ մերկ, քաղցածութիւնից դալկացած երեխայի ձեռքից բռնած մօտեցաւ ինձ՝ այս հարցերով.

— Աստուած բարի ճանապարհ տայ քեզ։ Գնում ես Գօրիս, չէ. Աստուած սիրես, մի իմաց տես Երբ են մեզ փող, եա ալիւր տալու. ախր սովից մեռանք։ Այս ասելով, նա նայեց երեխային և մի խորը հառաչանք քաշեց, և ապա արտասուքը մի կերպ խեղդելով շարունակեց.—Ինձ ասել են, որ արխային կաց, տէրութիւնը մեզ՝ սովածներիս համար փող է բաց թողել. ախպէր, դուզ երկու ամիս է, որ այդ բարի խաբարը ասել է վարժապետը, դրա յուսովն է, որ ապրում ենք։

Եւ քանի՜ քանիսներն են այդ սպասողական յոյսերով իրանց և իրանց սովալլուկ երեխաներին մխիթարում. բայց այսօր տեղեկանում ենք, որ նրա այդ յոյսն էլ է ջուրը ընկել։ Զանգեզուրի գաւառի քաղցի ճիրանների մէջ տառապող սովալլուկ գիւղացիութիւնը, աննշան բացառութեամբ, կառավարութեան բաց թողած նպաստից ստանալու չէ...

Գնացի իրազէկ մի պաշտօնեայի մօտ, կառավարական չարաբաստիկ նպաստի բաշխման մասին մի ստոյգ տեղեկութիւն իմանալու։

— Ասացէք, խնդրեմ, Երբ պիտի բաժանվի այն նպաստը, որը բաց է թողնված գիւղական կարօտեալ ժողովրդի համար։ Ախր չէ՞ որ գիւղերում կատարեալ սով է տիրում։

— Զանգեզուրում միայն մի երկու գիւղ է կառավարական նպաստից ստանալու,—պատասխանեց պաշտօնեան։

— Բայց չէ՞ որ ամբողջ գաւառի գիւղական ժողովրդի մեծամասնութիւնը կարօտութեան մէջ է. այդ ինչու միայն մի երկու գիւղ են նպաստ ստանում։

— Այո, այդ այդպէս է. Զանգեզուրի գաւառակի արկածեալների սերմացուի և հացի կարիքների համար մի պատկառելի գումար է բաց թողնված, որ պիտի բաժանվի։ Բայց...

— Բայց ի՞նչ. էլ Երբ պիտի բաժանվի. գարնանացանքի ժամանակն արդէն անցել է, շուտով էլ հունձը կը սկսվի,—յարեցի ես։

— Հէնց ցաւալին էլ այդ է. զանազան պատճառաբանութիւններով մինչև այսօր ձգձգել են նպաստների բաշխման գործը. վաղը, միւս օրը, հունձը սկսվելուց յետոյ, կարօտեալների համար յատկացված գումարը կը վերադարձնեն նահանգապետին, զեկուցանելով, որ գիւղերում կարօտեալներ չը կային։

— Ինչու համար—զարմացած հարցրի ես։

— Նրա համար, որ նպաստները բաշխելու գործի հետ «ահագին» դժուարութիւններ կան կապված,—պիտի դուրս գան գիւղերը շրջելու, քննելու կարօտեալների վիճակը, ցուցակագրելու դրանց թիւը, բաժանելու նպաստը և այլն. և ահա այդ բոլոր դժուարութիւններից ու անտեղի գլխացաւանքից ազատվելու նպատակով ձգձգում են նպաստը բաշխելու գործը՝ զանազան պատճառաբանութիւններով։

Ուշագրաւ խոստովանութիւն...

Menarian

—

Երևան, 1 յուլիսի

Մեզ աջողվեց իմանալ քաղաքային վարչութիւնից, որ յունիսի 26-ին քաղաքային խորհրդի անունով «Ն. Լ. Շուստովի» ընկերութեան վերատեսուչ Վասիլիյ Նիկօլայեվիչ Շուստովից ստացվել է մի գրութիւն հետևեալ բովանդակութեամբ.

«Ցանկանալով նպաստել Երևանի քաղաքային ինքնավարութեանը իրագործելու ամենահակրելի մի հասարակական գործի ըսկսելուն, որի նպատակն է շինել սեփական շինութիւն քաղաքային հիւանդանոցի համար, խնդրում եմ ընդունել մեր համեստ լուման, այն է՝ Շուստովի ընկերութիւնը ամենայն սիրով ընծայում է քաղաքին իր սեփական մի կտոր հողը, որը գտնվում է Աստաֆեան փողոցի վրա, տարածութեամբ մօտաւորապէս մի դեսեատին, միայն այն պայմանով, որ այդ հողի վրա շինվի քաղաքի հիւանդանոցի շինութիւնը մինչև 1912 թիւ յունվարի 1-ը, հակառակ դէպքում, այդ կտոր հողը վերապահվում է ընկերութեանս»։

Օտարի այս ընձան թող խրախուսի մեր հայ հարուստներին, որ նրանք էլ ոգևորվեն և իւրաքանչիւրը իր ունեցածից գոնէ մի չնչին մաս հանի այսպիսի կարևոր գործի համար, լինի դա հիւանդանոցի, դպրոցի, աղքատանոցի, անկելանոցի և որբանոցի հիմնարկութիւնների համար։ Որովհետև դրանց տուած կաթիլներից կը կազմվի մի պատկառելի գումար և այդպիսով մեր քաղաքային վարչութեանը կը տան մի փոքր դիւրութիւն իրագործելու այդ գեղեցիկ միտքը, որը յղացել է պ. Շուստովի և ընկերութեան մէջ, և չեն կորցնի այն ժամանակամիջոցը, որը տուել է քաղաքային վարչութեանը պ. Շուստովը։

Ցանկալի կը լինէր, որ քաղաքային վարչութիւնն էլ չը կրկնէր այն սխալը, որ սրանից մի 10—12 տարի առաջ արել էին իր նախորդները։ Մեր խօսքը հանգուցեալ Ղևոնդ Ղազարեանցի մասին է, որը առանձին ստորագրութիւնով պարտաւորվել էր 10,000 րուբլի տալ քաղաքային վարչութեանը, երբ վերջինս կը սկսի քաղաքի ջրանցքը շինել։ Բայց ցաւ ի սիրտ պէտք է ասել, որ ինչ-ինչ պատճառներից ստիպված վարչութիւնը չէ կարողանում սկսել և այդ ստորագրութիւնը կորցնում է իր զօրութիւնը։

Չը մոռանանք յիշելու նաև, որ սրանից 15—20 տարի առաջ, երբ կառավարութիւնը առաջարկում է տալ իրան հող գիմնազիա շինելու, վարչութիւնը առանց ժամանակամիջոց որոշելու՝ նրան տալիս է այն գեղեցիկ տեղը, որը այժմ ծառայում է փոխանակ գիմնազիայի՝ ցախի պահեստ։ Մենք այն համոզմանն ենք, որ եթէ վարչութիւնը կառավարութեանը որոշէր ժամանակամիջոց՝ շինելու համար, նա շինած կը լինէր և այսօր մեր երեխաները չէին սովորի զանազան անյարմար շինութիւններում։

Այս ամենը իբրև հայելի դնելով քաղաքային վարչութեան առաջ, մենք լիայոյս ենք, որ ներկայ քաղաքային վարչութիւնը իր նախորդների պէս անտարբեր չի լինի և մեծ ջանք գործ կը դնի—ինչ միջոցով էլ որ լինի—գոնէ հիմք դնելու այդ գեղեցիկ գործին, որպէսզի ժամանակամիջոցը չանցնի և չը զրկվենք այդ յարմար և 6—7 հազարանոց տեղից։

Գ. Աղազարեան

ՄԻ ՆՈՐ ԽՈՇՈՐ ՆՈՒԷՐ

—

Ինչպէս հաղորդել էինք, Գօրու գաւառի Ախալքալաք գիւղի աւագ քահանայ Յովհաննէս Տէր-Գալստեանը նոտարի վաւերացումով հաստատելով ընծայել է Կովկ. հայոց բարեգ. ընկերութեանը՝ Գօրու գաւառի Ախալքալաք գիւղում իր սեփական երկու քարաշէն մեծ տները հողէ կտուրով և խաղողի ու մրգեղէնի այգին։

Այդ տներից մինը, որը Յովհաննէս քահանան շինել է տուել վերջերս յատկապէս ուսումնարանի համար, բաղկացած է 7 ընդարձակ և լուսաւոր սենեակներից՝ ուսումնարանի համար իր բոլոր յարմարութիւններով։ Այդ տունը ունի մի այնպիսի ընդարձակ միջանցք, որ օրվայ վատ եղանակներին երեխաները կարող են այդտեղ զբօսնել, մինչև իսկ կարող է ներկայացումների համար իբրև դահլիճ ծառայել։ Տան առաջ կայ նաև աղբիւր, որի ջուրը ընծայողը բերել է տուել մօտակայ սարերից։

Նուիրատուն պայման է դրել Կովկ. հ. բ. ընկերութեան հետ, որ այդ կալուածքներով օգտվեն հայոց ուսումնարանները և կամ ծառայեն ուրիշ օգտակար հիմնարկութիւնների համար։

Ընծայված կալուածքները 25,000—30,000 րուբլի արժեն։

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Ինչպէս հաղորդել էինք, դերասաններ Յ. Աբելեան և Ա. Արմէնեան միանալով ձեռնարկել էին մի բաւական մեծ խմբով առաջիկայ ձմեռնային սէզօնում շրջելու Ռուսաստանի և Կովկասի հայաբնակ քաղաքները և մի շարք ներկայացումներ տալու, և դրա համար բանակցութիւն էին սկսել Բագուի հայոց կուլտուրական միութեան հետ։

Այժմ լսում ենք, որ այդ բանակցութիւնը դրական արդիւնք է ունեցել։ Կուլտուրական միութիւնը համաձայնվել է տալ այդ ներկայացումների համար 1300 րուբ-

ցու մի նպաստ, պայմանով որ խումբը երկու ամիս ներկայացումներ տայ Բագւում և իր արուարձաններում։

Հասկանալի է այն բանը, որ ոյժերի միացում առաջ եկաւ և կուլտուրական ընկերութիւնը իր աջակցութեամբ պաշտպանեց գաւառների համար կազմված դերասանական խմբի գործունէութիւնը։

Այժմ մնում է գաւառական ինտելիգենցիային—որին կոչ են անում ձեռնարկողները—ցոյց տալ քաջալերիչ աջակցութիւն իրանց շրջաններում։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Кавказъ» լրագիրը հաղորդում է, որ Կովկասեան ապագայ համալսարանի (տեխնիքական բաժանմունքներով) կամ պոլիտեխնիքական ինստիտուտի հաստատութեան համար մինչև այսօր պետական բանկը մտել է՝ նուէրներ և զանազան յատկացումներ՝ ընդամենը 279,066 ր. 90 կ.։

Անդրկովկասի հեծեալ ոստիկանների պահպանութեան համար պետական գանձարանը անդրկով. հող. հարկերից հաւաքված գումարից յատկացրել է իբրև նպաստ 2,361,450 րուբլի,

Առաջիկայ 1909 թւին լրանում է վրաց տպարանական գործի սկզբնաւորութեան 200-ամեակը։ Վրաց գրագիտական ընկերութիւնը իր վերջին նիստերից մէկում որոշել է տօնել այդ յոբելեանը՝ կազմելով Թիֆլիսում տպագրական գործի ցուցահանդէս։

Երէկ, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը $7^1/_2$ ին, Գայիանեան դպրոցի դահլիճում նշանակված էր խորհրդակցական ժողով, Թիֆլիսի բոլոր 24 եկեղեցիների ծխականներից, խորհրդակցելու Ներսիսեան դպրոցի առաջիկայ հոգաբարձական ընտրութեան առիթով։ Մանրամասնութիւնները կը հաղորդենք վաղը։

Ըստ պաշտօնական տեղեկութիւնների, որոնք հրատարակվեցին նորերս, 1908 թ. յունվարի 1-ին Կարսի բնակիչների թիւն էր 3038 ծուխ կամ 17,808 հոգի, որից հայ-լուսաւորչական՝ 2594 ծուխ (8166 տղ. և 6591 կին), հայ-կաթոլիկ՝ 65 ծուխ (200 տղ. և 194 կին), մնացած 379 ծուխը կամ 2657 հոգին կազմում են ռուսներ, յոյներ, գերմանացիներ, թիւրքեր, հրեաներ, քիւրդեր, ղարափափախներ։ Եթէ այս թւից հանենք 1383 ծուխ կամ 6312 հոգի հայ գաղթականներ, փախստական Թիւրքիայից, որոնք վերջին տարիները գրվել են այդ քաղաքի վրա, դուրս կը գայ, որ Կարսի հիմնական բնակիչների թիւն է 1655 ծուխ կամ 11,496 հոգի։

Գ. Գրիգոր Մովսէսեան խնդրում է մեզ յայտնել ի գիտութիւն նուիրատուներին, որ Թիֆլիսում վերաբնակվող Աչաջուր գիւղի բնակիչներից հաւաքված 77 րուբլի 45 կ. ի նպաստ Աչաջուր գիւղի (Ղազախի գաւառ) չքաւորների, իր ժամանակին տարվել և բաժանվել է գիւղի չքաւորներին պ. պ. Սարգիս Մելիք-Ջանեանցի, Իսկանդէր Մելիք-Բէգլեանցի և Գ. Մովսէսեանի ձեռքով, աջակցութեամբ քահանաներ տէր-Ստեփան Քարտաշեանի և տէր-Յակոբ Գաբրիէլեանի։ Այս գումարով գնված է 50 պուդ ցորեն և բաժանված կարօտեալներին։

Յուլիսի 3 ին երեկ. ժամը 10 ժամին, անյայտ չարագործները յարձակում գործեցին զինւորական-նահանգական դատարանի նախագահ գեներալ Վոլկովի վրա։ Գեներալ Վոլկով դուրս եկաւ կառքով իր բնակարանից, որ գտնվում է Օլգինսկայա փողոցի վրա, զինւորական դատարանի շինութեան մէջ, և գնում էր կլուբ. երբ կառքը հասաւ Ծղնէթսկայա փողոցի անկիւնը, այդտեղ յանկարծ մօտ վազեցին կառքին չարագործները և ատրճանակներից երկու անգամ կրակելով՝ վիրաւորեցին գեներալ Վոլկովին վզից և գլխից։ Ոստիկանութիւնը անյապաղ հասնելուց յետոյ՝ վիրաւորվածին տարան Միքայէլեան հիւանդանոցը։ Յանցաւորները փախան։

Յուլիսի 3-ին, երեկոյեան 5 ժամին, Կուր գետի ափին երևաց մի անյայտ աղջկայ դիակ, կարմիր շապիկով, 15 տարեկան։ Դիակը արդէն քայքայված էր։

Ստացանք հետևեալ գրքերը. 1) «Տեառն Գէորգի եպիսկոպոսապետի Աղէքսանդրեան Դաւանութիւն առ սահմանեալսն ի ժողովոյն Քաղկեդոնի», որ լոյս են ընծայել աշխատութեամբ Կարապետ ծ. վարդապետի և Երուանդ վարդապետի։ Հրատարակվել է Մատթէոս արքեպիսկոպոսի արդեամբ, Էջմիածին, 1908 թ.։ Այս գիրքը, ինչպէս աշխատակցողները բացատրում են, մեծ նշանակութիւն ունի հայոց եկեղեցական գրականութեան տեսակէտից, որովհետև նա ծառայել է հայոց եկեղեցու վարդապետների համար իբրև զինարան Քաղկեդոնի ժողովի դէմ կռւելու համար և դրա համար էլ նախնիք թարգմանել են հայերէն։ Գինն է 1 րուբլի. 2) Մթնշաղի անուրջներ, բանաստեղծութիւններ Վահան Տէրեանի, առաջին գիրք. Թիֆլիս, 1908 թ., գինն է 50 կոպէկ։

Երէկ երեկոյեան, ժամը 8-ին, դումայի դահլիճում նշանակված էր ձայնաւորների մասնաւոր խորհրդակցութիւն տրամվայի անօնիմ ընկերութեան վարչութեան հետ ծագած տարաձայնութիւնների առիթով։

«Վտակ» թերթի խմբագիր-հրատարակիչ պ. Խուդադեանը կալանաւորվեց յունիսի 30-ին և ազատ արձակվեց միայն այն ժամանակ, երբ վճարից 1300 րուբլի տուգանքը, որ գեներալ-նահանգապետի կողմից երկու անգամով դրված էր «Վտակի» վրա։ Իսկ անցեալ օր «Վտակ» թերթը նահանգապետի կարգադրութեամբ դադարեցված է բոլորովին։ Գրաւված են նաև վերջին համարի բոլոր օրինակները և տպագրութեան տառերը։

Թիֆլիսի նահանգապետի կարգադրութեամբ պաշտօնից հեռացված է քաղաքային ձայնաւոր Ս. Զօրեանը, որը վարում էր քաղաքային հողամասերի կառավարչի պաշտօնը։

Թիֆլիսի ռէալական դպրոցի համար նոր շէնք կառուցանելու մտքով Պետական գանձարանը բաց է թողել իբրև պարտք 300,000 րուբլի։

Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալը. «Ութ ամիս սրանից առաջ Թիֆլիսում կորել է 13 տարեկան մի տղայ, Արտաշէս Սարգսեան անունով։ Այդ տղայի ուր կամ ում մօտ լինելու մասին տեղեկութիւններ ունեցողները թող հաղորդեն հետևեալ հասցէով՝ Թիֆլիս, Դաւիդովսկայա փող., № 38, Եփեմիա Սարգսեանին»։

Լրագիրները հաղորդում են, որ մի քանի ժամանակ առաջ Պեատիգորսկում կալանաւորվեց ոմն Աւետեան, գաստրօնօմիական մագազինի տէր, որին ձերբակալել են՝ կասկածելով իբրև յեղափոխական կազմակերպութիւնների մասնակից։ Խուզարկութեան ժամանակ նրա մօտ գտան շատ զէնք—ատուղէր, պարաբելլում հրացաններ և 500 փամփուշտ։ Նրա հետ կալանաւորվեց և Շաբանեանը, որ աշխատում էր թաքցնել զէնքը։

Բորժոմում ապրող տիկին Էգո Ստեփանեանը խնդրում է մեզ տպագրել, որ իր ամուսին Սարգիս Ստեփանեանը մի ամսից աւելի է ինչ մեկնել է Բորժոմից և մինչև օրս նրա ուր լինելու մասին ոչ մի տեղեկութիւն չը կայ։ Որևէ տեղեկութիւն ունեցողները թող բարի լինեն հաղորդելու իրան՝ Էգո Ստեփանեանին, Բորժոմ։

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Վերջին օրերս այստեղ ձերբակալվածներ Միք. Ստեփանեան և Կ. Նարինեան ազատ են արձակված։ Ստեփանեանը արձակված է գրաւականով։ Յոյս կայ, որ անաչառ քննութիւնը կը պարզէ այդ «անմեղ մեղաւորի» վրա բարդած ի զուր մեղադրանքները»։

ՄԱՄՈՒԼ

Եգիպտոսի հայկական մամուլը հետզհետէ բազմացնում է իր օրգանները։ Այդտեղ հրատարակվում են «Լուսաբեր», «Արշալոյս», «Մտրակ», իսկ վերջերս սկսել է հրատարակվել և «Արև» անունով մի ամենօրեայ լրագիր, որի հրատարակութիւնը ստանձնել է նորերս Աղեքսանդրիա քաղաքի մէջ հիմնված «Հրատարակչական Ընկերութիւն Եգիպտոսի Հայոց» անունով մի ընկերութիւն։ Մենք ստացանք «Արևի» մի քանի համարները, սկսեալ 26-ից մինչև 40-ը (առաջին համարները՝ 1—25 չենք ստացել)։ Նոր թերթը նպաստաւոր տպաւորութիւն է թողնում և կարող է տևական լինել, քանի որ հրատարակութիւնը ստանձնել է մի ամբողջ բաժնետիրական ընկերութիւն։

*

Վերջերս արտասահմանի հայ թերթերը և նրանցից ևս առնելով «Երկրի Ձայնը» յայտարարեցին, թէ Խարբերդում վախճանվել է թիւրքահայ գրագէտ Թլկատինցի կեղծ անունով յայտնի Յովհաննէս էֆ. Յարութիւնեանը։

Թէև այժմ նոյն լրագիրները հաղորդում են, որ այդ լուրը սխալ է և Թլկատինցին ողջ ու առողջ է, սակայն աւելորդ չենք համարում մի քանի խօսք ասելու թիւրքահայ այդ գրողի մասին, որ մեզ՝ ռուսահայոցս համար անծանօթ դէմք է։ Նա եղել է մանկավարժ, հիմնելով Խարբերդում մասնաւոր վարժարան և մեծ գործ է կատարել (այս տեղեկութիւնները քաղում ենք «Արև» լրագրից) Խարբերդի կրթական գործի մէջ։ Իբրև գրող նա եղել է «տաղանդաւոր և եզական. բացի թերթերու մէջ հրատարակած իր յօդուածներէն, որոնց մէջ նշանակալի են «Գիւղական նամակները», «Էնդի-Դէձէն» թատերգութիւնը և գաւառական կեանքէ առնուած հիւմօրիստիք ու գերազանցապէս նկարէն պատկերները, ունի նաև մի քանի անտիպ գործեր։ Թլկատեցին պարզ բանահաւաք մը չէ, այլ մանաւանդ սուր դիտող և տեղական նկարագիրներն ու բարքերը հրաշալի արտայայտութեամբ պատկերացնող մը՝ անկեղծ ու ինքնատիպ խառնուածքի մը մէջն»։

Մենք կարող ենք միայն ուրախութիւն յայտնել, որ այդպիսի մի արդիւնաւոր գրիչ, հակառակ մի քանի չանտամխատների կեղտոտ, հնարովի և չինծու լուրին, կենդանի է և շարունակում է իր արդիւնաւէտ կրթական և գրական գործունէութիւնը։

*

„Голосъ Кавказа" թերթը, որ մի քանի օր առաջ դադարեց, նորից սկսել է հրատարակվել։ Թերթը պիտի կարողանար փոքր ինչ աւելի բէրէ մարդասիրական ձգտումներ ցոյց տալ և հասկանալ, թէ մամուլի կոչումը ոչ թէ զանազան ցեղեր և ազգութիւններ իրար դէմ գրգռելն է, այլ նոյն իսկ ռուսական ազգի իսկական շահերը, որոնց անունով նա խօսում է, պահանջում են, որ ռուս ժողովրդի և Կովկասի զանազան ցեղերի ու ազգերի միջև համերաշխութիւն, սէր և համակրութիւն լինի։ Այն հանգամանքը, որ ռուսները տիրապետող ազգ են, ոչ մի բարոյական և իրաւագիտական իրաւունք չէ տալիս ռուսներին ասել թէ, օրինակ, հողը բնիկների ձեռքից պէտք է խլվի և տրվի ռուս գաղթականներին, թէ տեղացիներին ոչ մի պաշտօն չը պէտք է տրվի և այլն։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բագու, 20 յունիսի.

Խնդրում եմ ձեր լրագրի էջերում տեղ տալ այս համառօտ հաշւետւութեան։

Մեր այլասերող ժամանակներում, երբ ուսանող երիտասարդութիւնը ենթարկվելով դրսի ազդեցութիւններին, մոռացութեան է տալիս և ազգ, և հայրենիք, և ժողովուրդ, և անցեալ փառք,—ես մտածեցի Բագուի առևտրական դպրոցի հայ աշակերտներին տանել շրջեցնել հայաշատ կենտրոնները, այն է՝ Ալեքսանդրապօլ, Անի, Էջմիածին, Երևան և շրջակայքը, Սևան և Սանահին, որպէսզի աշակերտները մի կողմից դրսի ազդեցութիւնից ազատ լինեն, միւս կողմից՝ տեսնեն և ճանաչեն հայ ժողովրդի ներկայ չարքաշ, խաւար ու աղքատ կեանքը և անցեալի փառաւոր կուլտուրական կեանքի բեկորները. այս նպատակի համար ինձ նիւթական միջոցներ էին հարկաւոր.—աշակերտները խոստանում էին մի փոքր մաս լրացնել. ուսումնարանը շատ քիչ բան կարող էր տալ. մնում էր մասնաւոր նուիրատուութիւնը. բայց Բագւում այնքան շատ է ժողովվում զանազան բարի նպատակների համար, որ ամաչում էի դիմումներ անել. բայց ի պատիւ Բագուի հասարակութեան պիտի յայտնեմ, որ բաւական եղաւ լրագրում այդ մասին միայն յիշել, և գտնվեցին պարոններ, որոնք իրանք անձամբ ցանկութիւն յայտնեցին օգնել, և ես այսօր հրապարակով այդ պարոններին իմ և իմ աշակերտների կողմից յայտնում եմ խորին շնորհակալութիւն. պ. բժիշկ Զ. Թաղէոսեանին, որը բացի իր նուէրից (25 րուբլի) ամեն կերպ աջակցեց մեր ճանապարհորդութեան. պ. Աս. Վաչեանին՝ «Արամազդ ընկերութեան կողմից նուիրեց 100 րուբլի, պ. Ս. Թաղիանոսեանին 25 ր., պ. Ա. Ղուկասեանին 25 ր., պ. Գ. Իւզբաշեանին 25 ր., պ. Բ. Շխեանին 20 ր., պ. Բ. Դոլուխանեանին 10 ր., պ. Պ. Ասլանեանին 5 ր., պ. N. Կաճկաճեանին 5 ր., պ. Ար. Կրասնիկեանին 25 ր., ընդամենը 265 ր.։ Մեր ուսումնարանից ստացայ՝ 70 ր., աշակերտներից՝ 198 ր., բոլորը 533 ր., որից տասներկու օրվայ ճանապարհորդութեան ընթացքում ծախս եղաւ 24 հոգու համար՝ 450 ր., մնացորդ 83 րուբլուց 15 ր. տրվել է աշակերտներին ճանապարհածախս Ղարաքիլիսայից ցրվելու ժամանակ, իսկ մնացորդ 68 ր. ես նուիրեցի Լօռու Փեառ-Փեառ գիւղի աղքատիկ ուսումնարանին. Թէև այդ բանը առանց նուիրատուների ցանկութեան ես իրաւունք չունէի, բայց ճանաչելով նրանց վստահացայ այդ քայլը անել, որի համար նրանց ներողամտութիւնն եմ խնդրում։ Բարոյական պարտք եմ համարում շնորհակալութիւն յայտնել երկաթուղու կայարանների վարչութիւններին, որոնք սիրով և պատրաստակամութեամբ աջակցում և հեշտացնում էին մեր ճանապարհորդութիւնը տալով մեզ առանձին վագոն և որոշ տեղ. նոյնպէս շնորհակալութիւն եմ յայտնում Ալեքսանդրապօլի առևտրական դպրոցի վարչութեան մեզ տեղ ու ծառաներ տալու համար. նոյնը Անի քաղաքի վանահօրը, Էջմիածնի միաբանութեանը և ճեմարանի վարչութեանը և Խաչիկ վարդապետին, բայց ամենից շատ պ. Գ. Մելիք-Շահնազարեանցին, որը ս. Էջմիածնում ամեն կերպ աշխատում էր, որ աշակերտները խելացի կերպով, յարմարութիւններով շրջապատված անցկացնեն իրանց ժամանակը. շնորհակալ ենք և Երևանի թեմական դպրոցի վարչութիւնից, որը լսելով մեր Երևան գնալը, առանց մեր խնդրելու տեղ էր պատրաստել (թէև չը կարողացանք օգտվել, չիմանալով իր ժամանակին)։ Մեծ-Ղարաքիլիսա գիւղի հասարակութեան, յանձին պ. տանուտէր Ա. Նալբանդեանի, որը ուսումնարանը յարմարացրել էր մեզ համար և ամեն կերպ աջակցում էր։ Ճանապարհորդութիւնը անցաւ աջող, առանց միջնադէպերի. աշակերտները ուրախ տրամադրութեամբ տանում էին ճանապարհի նեղութիւնները, մեծ հետաքրքրութեամբ դիտում ու լսում բացատրութիւնները և երիտասարդական եռանդով ծրագիրներ կազմում ապագայ ճանապարհորդութիւնների համար դէպի միւս հայաշատ կենտրոնները։

Բագուի առևտր. դպրոցի ուսուցիչ՝
Արսէն Բալայեան

—

Բագարան գ. (Կաղզ. շրջ.), 16 յունիսի

Մօտաւորապէս 4—5 տարի է, որ ալեքսանդրօպօլցի Յովհաննէս Ալօեանց և Վաղարշակ Ստեփանեանց, որպէս աչքի ընկնող վաշխառուներ, բոյն են դրել մեր շրջանում և ինն տարի ժամանակով կնտօ կոչված հողամասը վերցրել են Զիլանցի ցեղին պատկանող Եուսֆ աղից։

Եուսֆ աղէն այդ ծախած տեղուց այնքան հող չունէր, այս պատճառով ծախեց ընկերացած այդ երկու մարդոց, որպէսզի նրանք երկրաչափ բերեն և մեր սահմաններից կտրեն, ինն տարի իրանք օգտվելուց յետոյ թողեն քիւրդերին և գնան։

Այդպէս էլ սրանից 3 տարի առաջ Ալօեանց և Ստեփանեանց արեցին, երկրաչափ բերել տուին և ինչ-ինչ խորդանկ միջոցներով կարողացան կտրել մեր ընդարձակ արօտի և խոտ հնձելու տեղերն ու 100 էն աւելի գութանի հերկեր, զրկեցին մեր 80 տանից բաղկացած ամբողջ Բագարանի հասարակութիւնը, ենթակայ արին պարտք ու փոխերի, ուստի, իրանք օգտվեցին։ Անճարացած մեր ապրուստի աղբիւր կտորների ձեռքից բռղոքեցինք մի խնդիրքով Կովկասի ընդհանուր կառավարչապետին և մի խնդիրքով Երևանի հողային վարչութեան, կարողացանք ապացոյցներով ասել, որ երկրաչափ կամայականօրէն կտրեց և առաւ ընտանիքի ապրուստի միակ աղբիւրը։

Արդէն անցել է 3 տարի, ինչ մեր հողերը առել էին. այսօր Կարսի նահանգապետի միջոցով հրամաններ ստացանք, որ ընդհանուր կարգադրութիւն է եղած մեր հողերը իր սահմաններով մնայ մեր ձեռքը մինչև նոր կարգադրութիւն։ Անճարացած այդ ժլատ կապիտալիստների ձեռքից, մեր ամբողջ Բագարանի հասարակութիւնը չափահասից մինչև անչափահաս, կանայք և օրիորդներ, ցանկանում ենք լրագրի միջոցով հրապարակ դնել այն զայրոյթը ու արհամարհանքը այդ երկու անխիղճ պարոններին, որոնք վաճառականի տիտղոսով ճնշողներ են, որոնք տարիների ընթացքում ոչ միայն դժբաղդութեան պատճառ դարձան մի տան կամ մի ընտանիքի, այլ մի ամբողջ գիւղի հասարակութեան, որ այսօր անօթի ու բոկոտն սրա և նրա դուռն ենք ընկել հաց ուզելու. մենք Ալօեանցի և Ստեփանեանցի թշուառ. տնանկ զոհերն ենք. թէ ազգային և թէ կառավարչական տեսակէտով ճնշվող այդ երկու պարոնների նենգուկ ու ստորագրեալներ ենք։

Ի դիմաց Բագարանի 80 տան հասարակութեան ստորագրել են լիազօրներ 15 հոգի։

Բագարանի գիւղի տանուտէր՝
Գրիգոր Պօղոսեան

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՏԵՍՈՒՉ Պ. ՄԻՆԱՍ ԲԵՐԲԵՐԵԱՆԻՆ

Թիֆլիս, 3 յուլիսի

Ճեմարանի ուսումնական տարին վերջացաւ, ուսուցիչները ցրվեցին, դուք էլ հեռացել էք, բայց բժ. Տիգրանեանի կտակի իրագործութիւնը անկատար էք թողել։ Եթէ հեղինակները չարժանացան ճեմարանի վճիռը լսելու իրանց աշխատութիւնների մասին, գէթ պէտք է իրանց ձեռագիրները ետ ստանային ժամանակին, երկու պատճառով։ Նախ՝ որովհետև ձեռագիրների կորստեան դէպքեր են եղել, որ միշտ կարող են կրկնվել. երկրորդ՝ հեղինակները անշուշտ կը ցանկանան, որ իրանց աշխատութիւնները զուր կերպով փոշու տակ չը մնան և՝ որպէս դասագիրք՝ մինչև սեպտեմբեր ամիսը որևէ միջոցով տպագրվեն։

Ուստի խնդրում եմ փութացնէք ձեռագիրս ինձ վերադարձնել։

Սեդրակ Մանդինեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

I

Ղօչան, 27 յունիսի

Այսօր տասներորդ օրն է, ինչ շահի հրամանով փակված է տեղիս անջումանը։ Ռէակցիան օրէ-ցօր ուժեղանում է։ Մայրաքաղաքում շահի հրամանով մէջլիսի ռմբակոծման և կոտորածի լուրերը հէնց որ տեղս հասան, սաստիկ յուզվեց ազգաբնակութիւնը։

Այս տարի գարունը մեզանում չաւ անցաւ։ Ինչպէս անցեալ տարի, նոյնպէս և այս տարի հացահատիկները մեզանում չափազանց առատ հունձք են խոստանում. քաղը նոր է սկսվել։ Չը նայած որ անցեալ տարվանից մինչև այսօր էլ դեռ շարունակվում է հացահատիկի արտահանումը դէպի Ռուսաստան և միայն Ղօչանի գաւառից մէկ միլիոն և էլի աւելի պուդ ցորեն է արտահանված, բայց դարձեալ գները մեզանում շատ ցածր են կանգնած։ Կենսական մթերքների արժէքները ներկայումս մեզանում հետևեալներն են. ցորենի պուդը 35 կ., հացի ֆունտը՝ 1 կ., գարու պուդը 25 կ., իւղի ֆունտը 30 կ., մսինը՝ 8 կոպէկ։

Այս տարվայ առատութիւնը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ դեռ էլի իջնեն վերոգրեալ մթերքների արժէքները։

Եղիբեգ

II

Ուրմի, 18 յունիսի

Շրջանիս Բարաւի, Դաբաառի և Սարդաբուլ գիւղերի սոսկալի անցքերն արդէն յայտնի են ամենքին։ Այդ առիթով շրջանիս քրիստոնեայ բնակչութեան արած դիմումները, ինչպէս և տեղիս անգլ. և ռուս հիւպատոսների խիստ նկատողութիւնները Թիւրք փաշաներին և տեղական իշխանութիւններին՝ իրանց որոշ ազդեցութիւնն ունեցան, այնպէս որ ամսիս սկզբից մինչև օրս նոր բան չէ պատահել։

Թահիր փաշան մեղադրվում էր որպէս դրդապատճառ քիւրդական ասպատակութիւնների։ Եւ երբ նրան զգացնել տուին այդ մեղադրանքը, այն ժամանակ նա զլապեց քիւրդերին։

Թէ պարսիկ և թէ քրիստոնեայ գիւղացիները, որոնք քիւրդական ասպատակութիւններից առաջացած սարսափների ազդեցութեան տակ՝ քաղաք էին թափվել, ամսիս 10-ից սկսեցին քաշվել իրանց բնակավայրերը, բայց, ի հարկէ, անվստահ քայլերով։

Աբգար Տ.-Եսայեան

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ.

2 յուլիսի

ԼՈՆԴՈՆ։ Յունիսի 1-ին Ասկվիթի մօտ եկաւ մի պատգամաւորութիւն պարլամենտի ազատամիտ անդամներից և ներկայացրեց իր առարկութիւնները Մեծ-Բրիտանիայի միացման դէմ Բրիւսէլի շաքարային պայմանագրին, ասելով որ պայմանագիրը հակառակ է ազատ առևտրի սկզբունքներին։ Ասկվիթ պաշտպանում էր պայմանագիրը։ Նրա խօսքով պայմանագիրը չէ հակառում ազատ առևտրի սկզբունքներին. բացի դրանից մեծ պետութիւնները այն դէպքում, եթէ Անգլիան չը յարէր համաձայնութեանը, անկասկած միասին որևէ միջոց կը գործադրէին բաֆինադի և շաքարային արդիւնքների արտահանութեան դէմ Անգլիայից. միւս կողմից պայմանագիրը չէ խանգարում Անգլիային պատշաճաւոր դէպքերում շաքար ստանալ Ռուսաստանից։

ՎԵԱՏԿԱ։ Գլազովեան զեմստվոյի արտակարգ ժողովը որոշեց գաւառում մտցնել ընդհանուր ուսում, ամեն տարի բանալով 27 դպրոց 10 տարվայ ընթացքում։

ՄՕՍԿՎԱ։ Համրազէմստվային կազմակերպութիւնը հեռագիր է ստացել նախագահ իշխան Լվովից Հեռաւոր Արևելքից գաղթականների մատակարարա-սանիտարական օգնութեան գործի մասին։ Օգնութիւն կազմակերպված է ամեն տեղ Իրկուտսկից դէպի արևելք-անդրբայկալեան և չինական երկաթուղիների վրա, Ամուրեան և Ուսուրեան շրջաններում և Զէյ գետով. ընդամենը գործում են 37 հիմնարկութիւններ, հաշւելով բժշկական և ֆէլդշերական և մատակարարութեան կէտերը, խանութները և պահեստները։ Կազմակերպութիւնը ամենախուլ տեղերում հասցնում է հաց և կուխ է մղում ցինգայի և տիֆի դէմ։

ԲՕՐԲԷԿ (Րէյնի նահանգ)։ Կարլոս Մեծ հանքում պայթիւն առաջացաւ մարդկային զոհերով։ Առայժմ հանված են 10 սպանված մարդիկ։

ԼՈՆԴՈՆ Եապօնական դեսպան Կօմուրա հեռագրական առաջարկութիւն ստացաւ անյապաղ վերադառնալ Տօկիօ և ստանձնել արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Կայսրութեան մէջ տեղական ստուգող հիմնարկութիւններ մտցնելու հարցի մասին առանձին խորհրդակցութեան նիստում այն ցանկութիւնը յայտնվեց, որ պէտք է կամաց-կամաց մտցվեն կայսրութեան մէջ մէտրիքական չափերը։

ՎԻԵՆՆԱ։ Կատարեալ համաձայնութեամբ վերջացան կառավարութեան և երկաթուղային ընկերութեան պրէզիդիումի միջև եղած երկարատև խորհրդակցութիւնները հիւսիս-արևմտեան երկաթուղին և հարաւ-հիւսիսային գերմանական միացեալ գիծը յետ գնելու մասին։ Դաշնագրերի նախագծերը ստորագրված են։ Գծերը գանձարանին անցած են հաշւվում 1908 թ. յունվարի 1-ից։

ՊՐԱԳԱ։ Յուլիսի 1-ին կայացաւ ընդհանուր-սլաւօնական համաժողովի առաջին նիստը։ Նախագահ ընտրված է Կրամարժ, փոխ-նախագահներ Կրասօվսկի, Խիլինսկի, Գէրիչ, Բօբչէվ, Գրիբար և Բաբին, ընդհանուր քարտուղար ընտրված է դօկտօր Ձէրնի։ Մամուլին թոյլատրված է ներկայ լինել նիստին այն պայմանով, եթէ ժուրնալիստները հաւանութիւն կը ստանան համապատասխան երկիրների պատուիրակներին։

ՊՐԱԳԱ։ Ընդհանուր սլաւօնական համաժողովի երկրորդ նիստում քննվում էր սլաւօնական ցուցահանդէսի հարցը Մօսկվայում։ Օդէրով ծանօթացրեց համաժողովը ռուսական պատուիրակութեան որոշման հետ, որը ցանկալի համարեց ցուցահանդէսի կազմումը Մօսկվայում ըստ կարելւոյն 1911 թւին, յամենայն դէպս ոչ ուշ 1912 թ., յանձնարարելով առանձին մասնաժողովին նախապատրաստել պրօգրամը։ Մասնաժողովում ընտրված են Օդէրով, Դէմէնտիև և Բէխտերև։ Լեհերի անունից Ստրաշկէվիչ յայտնեց, որ այդ հարցում լեհերը համաձայն են ռուսների հետ։ Բօբչէվ սերբերի, խօրվատների և բուլղարների անունից ասաց, որ ցուցահանդէսը ամենացանկալի միջոցն է համերաշխութեան հասնելու եղբայրների՝ լեհերի և ռուսների միջև։ Գալիցիայի ռուսների անունից Վէրգուսը յայտնեց, որ գալիցիանները ցանկանում են ցուցահանդէս գալ պատշաճաւոր կերպով և լինել դրութեան բարձրութեան վրա։ Լվովի պրօֆէսօր Դրէկ մատնացոյց արեց, թէ աւստրիական լեհացիները ընդունում են, որ ռուսները հաւասար իրաւունքներ ունեն. ընդհանուր ընտրողական իրաւունքը հնարաւորութիւն կը տայ ռուսներին ինքնորոշվելու. ռուսների զարգացումը Աւստրիայում այն հետևանքը կունենայ, որ նրանք կը մօտենան լեհերին (ծափահարութիւններ)։ Կրասօվսկին ռուսների անունից բարեմաղթում է, որ շուտով վերանան այն արգելքները, որոնք խանգարում են լեհական հանճարի արտայայտութեան, և շուտով հանդիպեն ցուցահանդէսում։ Հռետորը հաւատացած է, որ ժողովրդական խղճի լոյսի առաջ Ռուսաստանում եղած թիւրիմացութիւնները այլևս չեն կրկնվի (երկարատև ծափահարութիւններ)։ Քուէարկութեամբ ռուսական պատուիրակութեան որոշումը ընդունվում է համարեա միաձայն։ Ապա համաժողովը ծանօթացաւ ռուս պատուիրակների որոշման հետ տուրիստների հարցի առիթով և անհրաժեշտ համարեց կազմակերպութեան իրագործումը յանձնել սլաւօնական փոխադարձութեան ընկերութեանը։ Կրամարժ ասաց, թէ անհրաժեշտ է, որ սլաւօնական ժուրնալիստները աջակցեն սլաւօնական բէդէկէրի հրատարակման, և առաջարկեց ընտրել գործադիր յանձնաժողով։ Դօկտօր Շէյնէր զեկուցում կարդաց բաշխութեան մասին, Բէխտերէվ սլաւօնա-

կան գիտնականները գիտական միութեան մասին, գլխաւորապէս համաժողովների միջոցով։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Լուսաւորչի եկեղեցում յուլիսի 6-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն Ներսիսեան ազգային և հոգևոր դպրոցի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Ծխատէր՝ Արշակ ք. Յարութիւնեան

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Նշան եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 11-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն նոյն ժամին եկեղեցի ընտրութեան մասնակցելու։ Եթէ նշանակած ժողովը ծխականների թուի պակասութեան պատճառով չկայանայ, այն ժամանակ երկրորդ ժողովը լինելու է յուլիսի 12-ին, կիրակի օրը, որը և կը համարվի վերջնական և կանոնաւոր, համաձայն Հրահանգի, յօդուած 5։

Երէցփոխ՝ Ստ. Յակոբեան

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի յուլիսի 6-ին, առ. ժամը 12 ին, հրաւիրվում են Զուգարեթի ս. Աստուածածնի եկեղեցու ծխականները նոյն եկեղեցին ժողովի, ընտրելու երկու պատգամաւորներ, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի համար. ուստի խնդրում եմ յիշեալ օրն և ժամին ներկայ լինել ժողովին։

Ծխատէր՝ Յովհ. ք. Իսրայելեան

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Համաձայն հոգևոր իշխանութեան կարգադրութեան, Թիֆլիսի ս. Աստուածածնի Վանքի եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն, Ներսիսեան հայոց հոգևոր դպրոցի համար. ուստի սրանով հրաւիրում են պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Ներսէս ա. ք. Ղամազեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Էջմիածնի սինօդի հրամանի համաձայն և Թեմիս սրբազան առաջնորդի կարգադրութեամբ յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12-ին Քարափի ս. Գէորգ և ս. Յակովբ եկեղեցում նշանակված է ծխական չորրորդ և վերջին ժողով, ուր հրաւիրվում են ներկայ լինել արական սեռի պատկանող այն ծխականները, որոնց հասակը պակաս չէ 25 տարեկանից, ընտրելու երեք պատուիրակներ, որոնք՝ Թեմիս միւս պատուիրակների հետ գումարվելով առաջնորդարանում 21-ին սեպտեմբերի, պէտք է ընտրեն մի Թեմական պատգամաւոր ամենայն հայոց կաթողիկոսի ընտրութեանը մասնակցելու համար։

Նոյն օրը և նոյն ժամին պէտք է կատարվի ընտրութիւն 2 պատգամաւորների Ներսիսեան դպրոցի 6 հոգաբարձուների ընտրութեան համար։

Ղևոնդ ք. Մեհրաբեան
Երէցփոխ՝ Ա. Աւագեան

1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Կուկիայի Նորաշէն ս. Աստուածածնի եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը, ժամը 12-ին լինելու է ծխականների ժողով՝ երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպտ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Ա. ք. Տ. տէր-Յովհաննիսեան

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Նորաշէնի ս. Աստուածածնի եկեղեցում, կիրակի, յուլիսի 6 ին, ժամը 11-ին ս. պատարագից յետոյ, լինելու է ծխականների ժողով՝ ընտրելու երեք հոգաբարձուներ նոյն եկեղեցու ս. Մարիամեան օր. դպրոցի համար և երկու պատգամաւոր, որոնք սեպտեմբերի 15-ին, առաջնորդարանում, մասնակցելու են Ներսիսեան ազգային՝ հոգևոր դպրոցի վեց հոգաբարձուների ընտրութեան. ուստի խնդրում եմ մեծարգոյ ծխականներին յիշեալ օրն և ժամին շնորհ բերել եկեղեցի ընտրութեան մասնակցելու։

Սարգիս ա.-քահ. Շիօյեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ամսիս 6-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 12-ին նշանակված է Շամքոռեցոց ս. Աստուածածին եկեղեցու ծուխից երկու պատգամաւորների ընտրութիւն անձնափոխանորդներով, որոնք իր ժամանակին մասնակցելու են Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի համար վեց հոգաբարձուների ընտրութեանը։ Ուստի՝ խնդրում եմ նոյն եկեղեցու ծխականներին նշանակեալ օրը և ժամին շնորհ բերել յիշեալ եկեղեցու ծխական դպրոցի դահլիճը պատգամաւորների ընտրութեանը մասնակցելու։

Համազասպ ա. ք. Տէր-Յովհաննիսեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Մինաս եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամի 12-ին լինելու է ծխականների ժողով՝ երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպտ. 15-ին առաջնորդարանումը մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին, որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Ծխատէր՝ Յարութիւն ք. Շախեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Կաթուղիկէ ս. Աստուածածնի եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12 ին լինելու է ծխականների ժողով, երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին, առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն՝ Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին՝ որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ՝ ա. մ. Թիֆ.
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի

(առ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ջիգրաշէնեանց ս. Կարապետ եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն՝ Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ են պ. պ. ծխականներին՝ որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ՝ ա. մ. Թիֆ.
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Բեթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպ. 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուների ընտրելուն՝ Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ. պ. ծխականներին՝ որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ՝ ա. մ. Թիֆ.
Գրիգոր ա. ք. Մանդակունի

(շ.) 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Ս. Կարապետ եկեղեցու յարգելի ծխականները, 25 տարեկանից սկսած, հրաւիրվում են նոյն եկեղեցի յուլիսի 6 ին, առ. ժամը 10-ին, կիրակի օրը, երկու պատգամաւոր ընտրելու, որոնք Ներսիսեան հոգևոր դպրոցի համար վեց հոգաբարձուի ընտրութեանը մասնակցելու են սեպ. 15 ին, առաջնորդարանում։

Ս. Կարապետ եկեղեցու՝
Գաբրիէլ ա. ք. Տէր-Գաբրիէլեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Աւետեաց Ջգրաշէնի ս. Աստուածածին եկեղեցում առաջիկայ կիրակի օրը, յուլիսի 6-ին, պատարագից յետոյ ժամը 12-ին, լինելու է ծխականների ժողով՝ ընտրելու երկու պատգամաւոր, որոնք սեպ. 15 ին առաջնորդարանում մասնակցելու են Ներսիսեան հայոց հոգևոր դպրոցի համար վեց հոգաբարձուի ընտրութեանը. ուստի սրանով հրաւիրվում են յիշեալ եկեղեցու երկու տարուց աւելի եղող և 25 տարին լրացած արական սեռին պատկանող պ. պ. ծխականները, որ նշանակված օրն ու ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։ Առանձին հրաւիրաթերթեր չեն ուղարկվելու։

Աւետեաց Ջգրաշէն եկեղեցու՝
Գէորգ ա. ք. Աբովեան

(շ. կ.) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Տփխ.-Թաղի սուրբ Գէորգ եկեղեցում յուլիսի 6-ին, կիրակի օրը ժամը 12-ին լինելու է ծխականների ժողով երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպտ. 15 ին առաջնորդարանումը մասնակցելու են վեց հոգաբարձուներ ընտրելուն՝ Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ մեծ. պ. պ. ծխականներին՝ որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն ս. Նշանի դպրոցը ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ ա.-մ. Գրիգոր ա. քահ. Մանդակունի։

3, 5 և 6 3—2

ՀՐԱՒԷՐ

Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցում յուլիսի 6 ին, կիրակի օրը ժամը 12 ին լինելու է ծխականների ժողով, երկու պատգամաւորներ ընտրելու, որոնք սեպտեմբերի 15-ին առաջնորդարանում մասնակցելու են վեց հոգաբարձուներ ընտրելուն՝ Ներսիսեան ազգային հոգևոր ուսումնարանի համար. ուստի սրանով հրաւիրում եմ մեծ. պ. պ. ծխականներին՝ որ յիշեալ օրն և ժամին շտապեն եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ ա. մ. Թիֆ. Գրիգոր աւագ քահ. Մանդակունի։

(հ. շ.) 2—2

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՕՆ
ՅՈՎՍԷՓ
Մելիք-Ջհանեանցի

Церковная ул. д. № 11. (близъ памятника Воронцова)

Ընդունվում են աշակերտներ գիշերօթիկ և երթեւեկ և պատրաստում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։ Աւանդվում են ռուս, հայ, գերման, լատին և ֆրանսիական լեզուներ։ Այդտեղ կազմակերպված են և խմբական պարապմունքներ միջնակարգ դպրոցների բարձր դասարաններ մտնել ցանկացողների համար։ Առարկաներ աւանդելու համար հրաւիրված են մասնագէտ ուսուցիչներ։ Ի միջի այլոց աւանդվում է և իտալերէն։

(օ. մ.) 20—1

Լոյս տեսաւ
Խաչատուր Խաչատրեանի
Ծիծաղաբեր

Հայրիկ, Պարոնեան, Պըլը-Պուղի, Գօշ Մխիթար, Դանտէ, Լաֆոնթէն, Եզոպոս, Ոդոմպիանոս, Մօլլա Նասր-էդդին, Կրիլով, Բալակիրեվ և ուրիշ ազգային ու օտար զուարճախօսներ։

182 ԸՆՏԻՐ զուարճախօսութիւն անեկդօտներ, 112 երես։

ԳԻՆՆ Է 20 ԿՈՊԷԿ

Դիմել բոլոր գրավաճառներին։ Ինձանից գումարով գնողներին 20% զեղչ և ճանապարհածախսն իմ հաշւին։ Ցանկացողները կարող են դիմել՝ Тифлисъ, Хачатуру Хачатріанъ, 9 уч. Лысогорскій пер. № 10.

(չ. ու. կ.) 8—2

ՍԱՄԱՐՂԱՆԴԻ ՀԱՅՈՑ ԵՐԿՍԵՌ ԴՊՐՈՑԻ ՀԱՄԱՐ
հարկաւոր են

մի ա. ուսուցիչ՝ 18 դաս (հայոց լեզ. և կրօնագիտութիւն), ռոճիկ 700 ր., միևնոյն ժամանակ նա ճաշից յետոյ մի ժամ հայերէնով պարապելու համար (կողմնակի խմբական դասիր) ստանալու է առնուազն 300 ր., մի ուսուցիչ՝ 24 դաս. (թւաբան., երկրաչ., բնագիտ., աշխարհագր.) ռոճիկ 600 ր., մի վարժուհի (հայախօս) 24 դաս. (ռուսաց լեզ., ձեռագ., հ. վայելչ.) ռոճիկ 600 րուբ.։ Բացի ռոճիկները իւրաքանչիւրին 50 րուբ. ճանապարհածախք։

Դիմել՝ Самаркандъ, типо-литографія Демурова, попечит. армян. училища. 4—2

Հարկաւոր են

Պետրովսկի հայոց դպրոցի և եկեղեցու համար

1) Ընթացաւարտ և փորձառու ուսուցիչ հայերէնից և առարկաներից. 26—28 դաս. տարեկան ռոճիկը 600 րուբլի։

2) Ձայնաւոր և տեղեակ տիրացու, որը պէտք է վարէ եկեղեցու սպասաւորութիւնը, պատրաստէ երգեցիկ խումբ և դպրոցումն էլ ունենայ 3—7 դաս։ Տարեկան ռոճիկը 300 րուբլի և տիրացուական արդիւնք 300—350 րուբլի։

Դիմել՝ Петровскъ-портъ, Дагест. обл., армянскому церковно-приходскому попечительству. (ապ.) (օ. մ.) 3—2

ՆՈՒԽՈՒ

«Մարիամեան» երկսեռ դպրոցների համար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ

ա) Մի աւագ ուսուցիչ, փորձված և մանկավարժական հմտութեամբ, 18 դասով, տարեկան ռոճիկ 800 րուբ.։

բ) Ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ հայոց և ռուսաց լեզուների, ձայնագրութեան և այլ առարկաների համար։

Ցանկացողները պայմանների մասին կարող են դիմել հոգաբարձութեանս մինչև յուլիսի 15-ը։

Մեր հասցէն՝ Нуха, попечительство арм. церк. приходск. школъ.

(հ. կ. ե.) 3—3

ՂԱԶԱՐՈՍ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ
(Ջաւախեցին)

որ աւարտել է Ներսիսեան դպրոցն, ունի տասնչորս տարվայ ուսուցչական փորձառութիւն և վերջին տարիներս վարում էր Մօզդօկի հայոց դպրոցների տեսչի պաշտօնը,

Տեղ է որոնում հայոց դպրոցներում

Հասցէն՝ г. Ахалкалаки (Тиф. губ.), Лазарю Теръ-Григорянъ.

(ե. շ.) 4—2

„ՆՈՐ-ԴՊՐՈՑ“

ամսագրի № 2-ը լոյս տեսաւ յունիսի 20-ին հետեւեալ բովանդակութեամբ.

1. Մեր ծխական դպրոցների նոր կանոնագրութեան նախագիծը, Յ. Տէր-Միրաքեան. 5—13. 2. Մեր ցանկացած դպրոցները, Իս. Յարութիւնեան. 13—16. 3. Էքսպերիմէնտալ մանկավարժութիւն, Իսահակ Յարութիւնեան. 17—25. 4. Մի համառօտ ակնարկ ժողովրդական դպրոցների կանոնադրութիւնների վրա, Ս. Աբովեան. 26—34. 5. Ինչպէս պէտք է հէքիաթներն աւանդել, Ա. Զ. 35—50. 6. Մեր հոլովների մասին, Ղ. Աղայեան. 51—55. Կամքի դաստիարակութիւնը, Թ. Խզմալեան. 56—61. 8. Հայ աշակերտների կրթական գործը Վրաստանի և Իմերէթի թեմում, Յ. Նահապետեան. 62—72. 9. Կ. Պոլսի Թաղային վարժարանները. Ս. Լիսիցեան. 72—77. 10. Կովկասահայ դպրոցների ուսուցչ. միութիւնը, Արտ. Աբեղեան. 77—80. Քննադատութիւն և գրախօսութիւն, Բրիչ. 81—87. 12. Տեղեկագիր ուսուցչ. միութեան կենտր. վարչութեան, 87—96. 13. Ուսուցչ. միութեան կենտրոն. ընդհ. ժողովը., 96—100. 14. Դպրոցական կեանք, 100—110. 15. Խմբագրութեան կողմից, 110—116. Ուսուցչական հարկ, 111—112. 17. Նամակ խմբագրութեան, 112—118. Ստացված գրքեր։

№ № 1—6 արժէ միութեան անդամների համար 2 ր., իսկ ոչ անդամների համար 3 ր.։

Հասցէ՝ Тифлисъ, редакція журнала «Норъ Дироцъ», Бебутовская, № 30.

Պատասխանատու խմբագիր՝
Իսահակ Յարութիւնեան

Նախապաշտպանողական Գործիքներ Կանանց Համար
ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹԻ «ՊՐՕԳՐԷՍ»

Պահանջեցէք միայն պատենտ ունեցողները № 34800։

Պրօֆէսոր Մօրէլի ցուցմունքով Ինչպէս պահպանել իրան յղիութիւնից», գրքերի հրատարակութիւն «Помощь» Ս. Պ. Բ.։ Գործիքը առանց վերոյիշեալ համարի—կեղծիք է։ Ոսկէ գործիքը արժէ 14, 15, 16, 17 և 18 ր. հատը։ Արծաթէ գործիքներն արժեն 7 և 8 ր. հատը։ Միաժամանակ վաճառքը Ռուսաստանի համար Ս. Պետերբուրգում Т-во Гигіена, Невскій № 74. Պատուիրելու ժամանակ հարկաւոր է ցոյց տալ, թէ յղիութեան որքան շրջան է անցկացրել կինը։

ԱՐԱԿԱՆ ՌԷԶԻՆԷ ՊՐԷԶԵՐՎԱՏԻՎՆԵՐ

Սովորական թաւշեայ. դիւժինի գինն է 50 և 75 կոպէկ։

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Լիակատար բժշկութիւն ՍԻՖԻԼԻՍԻ և նրա հետևանքների

Ի. Ավրախօվի ԻՂԱՆԱԿՈՎ.

Որպէս բժշկվել սիֆիլիսից բոլոր շրջաններում և ձևերում նրա հետևանքներից, այսինքն կաթուածներ, տարէս, ոսկրացաւ, բծեր, վէրքեր և այլն, նոյնպէս խլացաւ և էկզէմա։

Բժշկութիւն առանց սնդիկի և եօդի անվնաս բուսական բալզամով։

Կատարեալ բժշկութիւն 2—4 շաբաթում առանց վերադարձների։ Բրօշիւրը ուղարկվում է երբ 7 կոպէկանոց մարկաներ ուղարկելուց։ Շատ կան նոտարով վաւերացրած շնորհակալութիւններ և բժիշկների վկայականներ։

Հեղինակի մօտ կարելի է ստանալ ձրի՝ С.-Петербургъ, Колокольная ул., № 11, собств. домъ.

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԲԱԼԶԱՄ ծախվում է միմիայն Դ. ԱՎՐԱԽՕՎԻ մօտ СПБ. Колокольная ул., № 11,

(հ. կ.)

ՍԻՖԻԼԻՍԻ

ՅՈՒԼԻՍԻՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ

Ստ. Լիսիցեանի, Յովհ. Թումանեանի եւ Լ. Շանթի

ԿԱԶՄԱԾ

ԼՈՒՍԱԲԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Երկրորդ տարի — Գինը 45 կ.
Առաջին տարի — Գինը 30 կ.

Գլխաւոր պահեստը՝ Թիֆլ. „ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ“ գրավաճառանոցում։

Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ“
Բագու՝ „Сотрудникъ“

(օ. մ.) 10—5

Տելեֆօն 79—58 Կառավարութիւնից թոյլատրված Նեվսկի, 34

ԿՐԿՆՈՂԱԿԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

կատարելագործվելու օպերացիաների և ատամնաբուժութեան մէջ (թէօրիա, գլխաւորապէս պրակտիկա), բժիշկների, և ատամնաբուժների համար։ Ցուցակագրվել, տեղեկութիւններ և մանրամասն պրօսպեկտ ստանալ կարելի է Բ. Գաուխմանի եւ Գօլլանդսկու ատամնաբուժարանում, Նեվսկի 34։

3—2

ՍԱՆԱՏՕԳԷՆ ԲԱՈՒԷՐ

Ամրացնում է օրգանիզմը, բարձրացնում է աշխատելու ընդունակութիւնը, վերադարձնում է ախորժակը, կենսուրախութիւնը և լաւ տրամադրութիւնը։

Իսկական սանատօգէնը միմիայն Բաուէր և ընկ. ֆիրմայինն է, որի օգտակար ազդեցութեան մասին 7500-ից աւելի բժիշկներ զանազան երկիրների հրաշալի կարծիքներ են յայտնել։

Զգուշանալ ոչինչ չարժեցող կեղծիքներից!

Բրօշիւրները ուղարկվում են ձրի հէնց առաջին պահանջին։ Բաուէր և ընկ. ֆիրմայի Մօսկվայի բաժանմունք, Мясницкая ул., № 31. Գլխաւոր ներկայացուցչութիւն՝ С.Петербургъ, Б. Конюшенная 29.

7—4

(մ. 17, 31, յ. 24, յուլ. 5, 19, օգ. 2, 16)